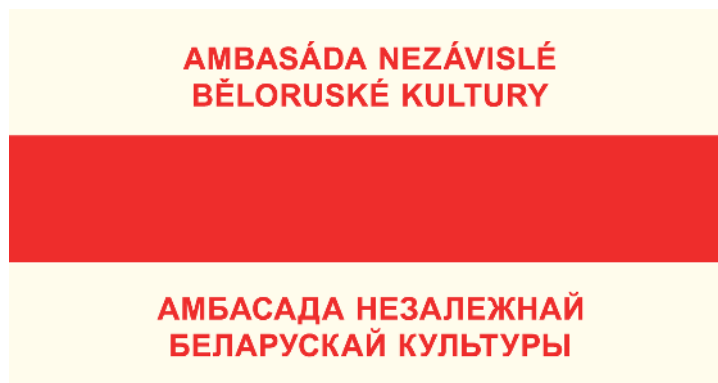

Brno 15. listopadu 2020

Dopisy politickým vězňům do Běloruska

Centrum experimentálního divadla v Brně ve spolupráci s Ambasádou nezávislé běloruské kultury v ČR u příležitosti 17. listopadu odstartují mimořádný projekt, v jehož rámci významné osobnosti českého kulturního a veřejného života píší osobní dopisy běloruským politickým vězňům.

Centrum experimentálního divadla (CED) a Ambasáda nezávislé běloruské kultury v ČR se rozhodli uctít letošní výročí Sametové revoluce a 17. listopadu přímým napojením na aktuální dění ve světě a současné problémy. Výsledkem těchto úvah je podnětení osobních dopisů běloruským politickým vězňům.

CED tímto chce navázat na odkaz Václava Havla, který vždy usiloval o dodržování základních lidských práv a svobod, ať už se jednalo o jejich porušování v naší zemi či jinde ve světě. Étos 17. listopadu se iniciátorům jeví jako vhodné datum ke spuštění tohoto mimořádného projektu.

Občané Běloruska již řadu měsíců vytrvale svádí boj za spravedlivé volby a svobodu. „Přijde nám správné a nesmírně důležité hlasitě upozorňovat českou a světovou veřejnost na to, že Bělorusko a Lukašenkův autoritářský režim jedná nespravedlivě a že potlačuje základní lidská práva. V Bělorusku jsou lidé za mírumilovné a nenásilné projevení svého názoru zatýkáni, vězněni, bití, zadržováni a jinak potíráni. To je nepřípustné a zásadně se proti takovému jednání ohrazujeme,“ vysvětluje ředitel CED Miroslav Ošchatka.

Ambasador nezávislé běloruské kultury v ČR Sjarhej Smatryčenko k tomu dodává: „Z tisíců lidí, kteří byli v Bělorusku zadrženi či kteří jsou vězněni zejména v souvislosti s protesty proti neregulárním prezidentským volbám v r. 2020, jsme vybrali jedenáct osobností, jež chceme povzbudit a vyslat jim vzkaz, že na ně myslíme a že jejich úsilí a osud nám nejsou lhostejné. Vyzvali jsme proto významné osobnosti českého veřejného a kulturního života, aby jim v těchto nelehkých dnech napsali dopis.“

Formu osobních dopisů pokládá Centrum experimentálního divadla za vhodnou také vzhledem k nouzovému stavu a zákazu shromažďování, jež byly v České republice vyhlášeny v souvislosti s šířící se epidemií koronaviru.

Výzvu Centra experimentálního divadla a Ambasády nezávislé běloruské kultury v ČR dosud přijali:

Semyon Byčkov

šéfdirigent a umělecký ředitel České filharmonie
(dopis na str. 5)

Radka Denemarková

spisovatelka a překladatelka
(dopis na str. 7)

Fedor Gál

slovenský politik a sociolog, spoluzakladatel
a pozdější předseda hnutí Verejnost' proti násiliu
(dopis na str. 10)

Václav Malý

pomocný biskup pražský, spoluzakladatel
Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných
(dopis na str. 12)

Monika MacDonagh Pajerová

mluvčí stávkujících studentů v r. 1989, diplomatka a VŠ profesorka
(dopis na str. 14)

Pavel Rychetský

předseda Ústavního soudu ČR
(dopis na str. 16)

Olga Sommerová

dokumentaristka a režisérka
(dopis na str. 18)

Erik Tabery

novinář a publicista,
šéfredaktor časopisu Respekt
(dopis na str. 21)

Kateřina Tučková

spisovatelka, publicistka, kurátorka
(dopis na str. 23)

Miloš Vystrčil

předseda Senátu Parlamentu ČR
(dopis na str. 25)

Michael Žantovský

diplomat, překladatel, jeden ze zakladatelů
Občanského fóra a jeho tiskový mluvčí,
ředitel Knihovny Václava Havla
(dopis na str. 28)

Dopisy byly napsány česky a přeloženy do běloruštiny a angličtiny. Kromě zveřejnění v médiích byly tyto dopisy zaslány také všem adresátům do příslušných běloruských věznic.

Všem lidem, kteří nyní v Bělorusku požadují vyhlášení spravedlivých voleb a kteří se dožadují svobody a demokracie, vyjadřuje tímto CED svůj obdiv a podporu.

www.facebook.com/anbelkult

www.ced-brno.cz

Kontakt:

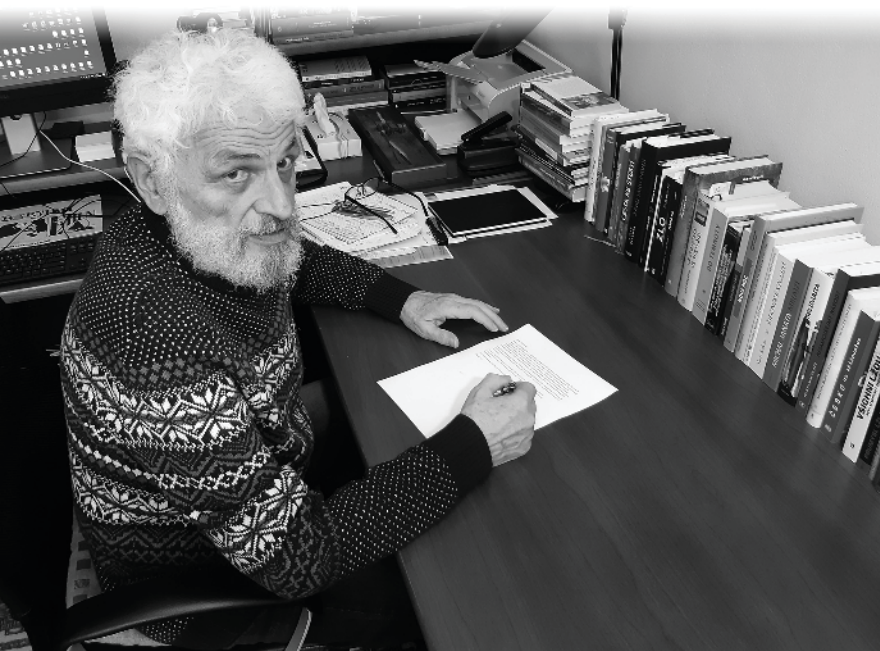
Miroslav Oščatka
Ředitel CED

m.: +420 739 471 650

t.: +420 542 123 426

oscatka@ced-brno.cz

Zelný trh 9, 602 00 Brno

Semyon Byčkov (nar. 1952)

šéfdirigent a umělecký ředitel České filharmonie

Narodil se v Petrohradě (tehdejší Leningrad), odkud v roce 1974 emigroval do Rakouska a následně do Spojených států amerických, kde roku 1983 získal americké občanství.

Krom jiného působil mezi lety 1985–1989 jako hudební ředitel Buffalo Philharmonic Orchestra a v období 1997–2010 řídil z pozice šéfdirigenta Symfonický orchestr WDR v Kolíně nad Rýnem. V říjnu 2017 byl jmenován šéfdirigentem a hudebním ředitelem České filharmonie na pětileté období, s účinností od sezóny 2018/2019.

Semyon Byčkov

Mikalaj Statkevič

Mikalaj Statkevič (nar. 1956)

politik, lídr strany Narodnaja hramada (sociální demokracie).

Podplukovník v záloze a v 90. letech jeden ze zakladatelů Běloruské asociace vojáků. Doktor technických věd. Jeden z nejznámějších odpůrců Lukašenkova režimu. V roce 2010 byl jedním z prezidentských kandidátů. Od roku 2004 strávil ve vězeních dohromady více než 6 let. Naposledy byl zadržen v květnu 2020 cestou na předvolební mítink Svjatlany Cichanouské. Po několika navazujících administrativních patnáctidenních trestech byl obviněn z organizace hromadných nepokojů. Má ženu, dvě jeho dospělé dcery žijí v Německu.

Vážený pane Statkeviči,

lidé z České republiky slaví každý rok 17. listopadu Sametovou revoluci z roku 1989. Vždy si spojujeme revoluci s krveprolitím, které často vede k občanské válce, což zanechá na psychice národa trvalá zranění, která jsou pociťována ještě o mnoho století později.

Ale to, co se stalo v České republice v roce 1989, nám ukázalo možnost, že změna, po které lidé touží, může nastat i bez tragédie, jakou je válka.

To je vize, kterou se Vy a Vaši kolegové snažíte umožnit i běloruskému národu. Vaše odvaha tváří v tvář násilnému režimnímu potlačování mírumilovných protestů, které následovaly po nehorázném zfalšování volebních výsledků; Vaše důstojnost v obhajování toho nejzákladnějšího práva každého občana být slyšen a respektován; vypěstlost převažující části běloruské společnosti, která odmítá věřit oficiálním prohlášením, že ostatní země se rozhodly vytvořit v Bělorusku ústavní krizi; to všechno se stalo zdrojem inspirace pro miliony lidí po celém světě, kteří věří, že každý národ má právo si určit, jak chce žít a kdo mu má vládnout. Každý režim, který odmítá uznat toto základní právo, je odsouzen k pádu, jakmile přijde jeho čas, tak jako padla Berlínská zeď. Otázkou je, kdy a jak. Těmto otázkám teď má Bělorusko čelit a hledat na ně odpovědi. Každý národ musí najít své vlastní řešení a svou vlastní cestu k jeho dosažení.

Historie je náš jediný učitel. Nic, co se v současnosti děje, není bez precedentu. Jedním ze zákonů historie je nevyhnutelnost změny. Čím je režim brutálnější, tím nevyhnutelnější je jeho pád. Přejde chvíle, kdy už lidé nebudou své utrpení tolerovat. To vidíme právě teď v Bělorusku. Taky vidíme, jak z povahy běloruského národa vychází mírumilovné cesty k dosažení svobody. Je opravdu působivé vidět obrázky demonstrantů, kteří ukazují své přesvědčení den po dni, navzdory surovému násilí, zatýkání, vyhrožování a nekonečným lžím oficiální propagandy režimu. Lidé přesto pokračují v boji a přijímají své ztráty.

Není na mně nebo na nikom jiném, kdo žije v zahraničí, abych Vám radil ohledně toho, jak prosadit Váš sen o spravedlivé a férové společnosti, když jsou to Vaše životy, které jsou v neustálém ohrožení. Nicméně bych byl rád, abyste věděl, že Vaše vize rezonují nejen s mým srdcem, ale také se srdci milionů lidí z celého světa. Obdivujeme Vás za odvahu, s jakou obhajujete hodnoty, ve které věříte, a za odvahu, s jakou sdělujete své vize, ať už to stojí cokoliv.

Váš vlastní život, vážený pane Statkeviči, oběti, které Vy a Vaše rodina přinášíte v boji za ušlechtilý sen, jsou svědectvím o síle a kráse lidské duše, kterou nic a nikdo nemůže zlomit.

Kéž brzy uspějete.

Kéž Vy a Vaši lidé uspějí, aniž by utrpěli ztráty na životech.

Kéž jste i nadále světu příkladem toho, jak přinést mírumilovnou změnu.

Semyon Bychkov
Umělecký ředitel & šéfdirigent České filharmonie

Radka Denemarková (nar. 1968)

spisovatelka, překladatelka, scénáristka

Studovala bohemistiku a germanistiku na Filozofické fakultě Karlovy univerzity, kde roku 1997 získala na titul Ph.D. Následně působila jako vědecká pracovníce Ústavu pro českou literaturu AV ČR a jako lektorka a dramaturgyně v Divadle Na Zábradlí. Od roku 2004 je spisovatelkou na volné noze.

Je autorkou monografie o divadelním a filmovém režiséru Evaldu Schormovi *Sám sobě nepřítelem* (1998), románu *Peníze od Hitlera* (2006) či románová monografie *Smrt, nebudeš se báti aneb Příběh Petra Lébla* (2008) a mnoha dalších.

Díla Radky Denemarkové byla dosud přeložena do 23 jazyků. Je jedinou českou autorkou, která obdržela Magnesiu Literu čtyřikrát – za prózu, za publicistiku, za překladovou knihu a hlavní ocenění Kniha roku 2019.

Radka Denemarková

Sjarhej Cichanouski

Sjarhej Cichanouski (nar. 1978)

videobloger a podnikatel.

Jeho YouTube kanál Strana dlja žizni (Země pro život), na němž rozkrýval byrokratickou zvrůli a korupci a poukazoval na bezpráví obyčejných Bělorusů, se stal velice populární, což Cichanouskému přidalo na odhodlání kandidovat na prezidenta. Jeho registrace byla zamítnuta z toho důvodu, že svoji žádost nepodal osobně. To však nemohl udělat, protože byl v dané době držen ve vazbě. Proto nakonec o registraci požádala jeho žena Svjatlana, které bylo vyhověno. Později při sbírání podpisů za svoji ženu byl kvůli policejní provokaci zatčen a obviněn z hrubého narušení pořádku a bránění v realizaci volebního práva. Se ženou Svjatlanou má dvě děti.

Milý Sjarheji Cichanouski,

jste pro mě živoucím portrétem vzdoru a hrdosti. Co bylo ještě včera považováno za nemyslitelné a nevyslovitelné, se v krátké době stalo realitou. Humanita a lidská práva, svoboda a právní stát jsou v Bělorusku napadány a podlamovány dlouho. Je to útok proti nám všem.

Když demokracie odumírá, tak centimetr po centimetru. Evropa se trhá a drolí, místo aby držela pohromadě; zapoměla na slova Andrého Glucksmanna, že cesta k demokracii je velmi složitá. Je dlážděná bitvami a také jistou solidaritou, na kterou se často zapomíná.

Dějiny obracejí nové stránky. Píšou je starým jazykem. Náměstí 1989 mluvila ve východní Evropě o demokracii, svobodných volbách, umělecké svobodě. Uběhlo třicet let, vláda Běloruska odmítá svobodné volby a stala se brutálním, policejním státem. V době neoliberalismu mnozí rychle zapomínají na pojmy jako jsou lidská práva, demokracie, svoboda názoru, a dokonce je jim úplně jedno, že se cenzuruje internet. Alexandr Lukašenko nehodlá tolerovat jakýkoli posun ke skutečné demokracii, které se velmi bojí. Politici jeho typu jsou oslněni Ruskem a Čínou, vidí, že to jinak opravdu jde. Lze užívat výhod kapitalismu, aniž by riskovali demokracii.

Jde o sebe prezentaci a aroganci moci. Moc opět prozrazuje svůj záměr: zglajchšaltovat život, vyrvat z něho všechno přesahující a nezávislé. Existuje ale jiný politický styl. Opak Lukašenků, Trumpů, Putinů, Si Ťin-pchingů, Orbánů, Erdoganů, Babišů, Zemanů, Kaczyńských... Vy i Svjatlana Cichanouská měníte způsob, jakým lidé přemýšlejí o politice a demokracii. Jen autentické osobnosti dokážou v krizích spojit a přesvědčit lidi. Politika znamená odpovědnost. Je to protipól k oligarchům a politikům „trumpovského“ stříhu, kteří se snaží svět za pomoci sociálních sítí obelhávat. Být autentický znamená jinými slovy žít život v pravdě.

V Bělorusku odvážně demonstrují lidé proti návratu k totalitě. Vzepřeli se roli bezmocné součástky diktátorova stroje. Našli v sobě hlubší zodpovědnost za svět a své místo v něm. Boj o svobodu a svobodné kritické myšlení je v každé době obtížný a nikdy nekončí. Nejen východoevropská varianta kapitalismu dnes znovu nastoluje zákon džungle: silnější ovládá slabšího a kde mluví peníze, mlčí pravda. Jenomže zákon demokracie zní: silnější chrání slabšího. Otázky, které světu preposílá Bělorusko, jsou jednoduché a dnes univerzální. Jednotlivec, nebo masa? Otevřená demokracie, nebo uzavřená společnost? Tolerance a svoboda, nebo totalita? Cesta, na níž jsme zredukovali demokracii na byznys, nefunguje. Protesty v Bělorusku jsou i statečnou obhajobou lidských práv. Obhajobou práv nás všech. Bojujete proti bezpráví; ukazoval jste na Vašem YouTube kanálu *Strana dlja žizni* byrokratickou zvlů, rozkrýval jste korupci. Nebojíte se veřejně zastat práva. Bráníte tak i svobodu projevu. A ta je základem lidských práv, kořenem lidskosti, matkou pravdy. Osekávat svobodu slova znamená pošlapávat lidská práva v zárodku, dusit lidství, překážet pravdě.

Milý Sjarheji, těším se na den, kdy bude Bělorusko zemí demokracie a hlas každého občana bude mít stejnou váhu. Doufám, že v případě statečných lidí, kteří jsou dnes jako Vy v Bělorusku umlčován, zatýkáni, mučeni za svůj názor, jde o poslední oběti diktátora Lukašenka. Nyní potřebujeme chladnou hlavu, jasný rozum, odvážené myšlení. Pravda je

v této době natolik zamlžená a skrytá a lež tak všeobecně rozšířená, že pravdu nepozná ten, kdo ji nemiluje. Lidé Běloruska jsou v ulicích. Jde o živoucí portréty vzdoru a hrdosti. V každé vykloubené době existují pomyslné pomníky osobní odvahy. Takový byl i na první pohled nenápadný čin dělníka hamburských loděnic. V roce 1936 odmítl při slavnostním spuštění vojenské lodi zvednout spolu s davem pravici k hitlerovskému pozdravu. Fotografie byla zveřejněná o šedesát později. Zachycuje muže uprostřed lesa zdvižených paží. Taky živoucí portrét vzdoru a hrdosti. Jeho další osud není znám. Svoboda neexistuje, pokud se neprojeví v konkrétních činech. Ukazujete, že potřebujeme smysl pro morálku, abychom udrželi, co je v našich životech dobré a spravedlivé. Znovu opakujete a připomínáte světu starou pravdu, že míra naší provokativní naděje je míra naší schopnosti usilovat o něco proto, že to je morální, a nejen proto, že to má zajištěno úspěch. Mladí lidé ve Vaší i naší zemi mají plné zuby toho, že o demokracii mluví jen ti, kdo ji ostouzejí. Nechtějí, aby jim populisté ukradli jejich naději, jejich budoucnost a vyměnili ji za letargii.

Milý Sjarheji, Váš pobyt ve vězení má v době obecné rezignace obrovský význam. Ukázal jste, že má smysl zachovat se jako občan statečně. Pomáháte obnovit rozbitou solidaritu. Víme o Vás a jsme na Vaší straně. Snad i tato zpráva a vědomí o mezinárodní solidaritě pomohou Vám i ostatním přečkat těžké chvíle ve vězení. Ke zlepšení dojde jen tehdy, když diktátorům a lidem moci budeme komplikovat život a mluvit o všem otevřeně. Každý autoritativní režim byl nakonec donucen uvolnit cestu demokracii. To je naše naděje. Naděje i pro Bělorusko. Jde jen o to vydržet.

Radka Denemarková

28. 10. 2020

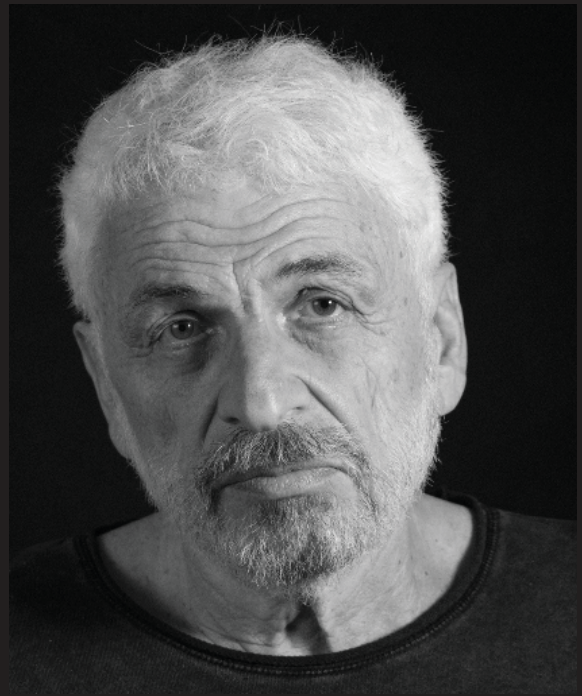
Fedor Gál (nar. 1945)

slovenský politik a sociolog, spoluzakladatel a pozdější předseda hnutí Verejnost' proti násiliu

Po vystudování Střední průmyslové školy chemické ve Zlíně pracoval několik let jako dělník v chemických továrnách a dálkově studoval vysokou školu chemicko-technologickou v Bratislavě.

V roce 1992 se stal doktorem ekonomických věd na Vysoké škole ekonomické v Praze.

V období existence ČSSR patřil ke známým disidentům. V listopadu 1989 se aktivně zapojil do Sametové revoluce v Bratislavě a spoluzaložil zde občanské politické hnutí Verejnost' proti násiliu. Po rozpadu federace v roce 1992 se odstěhoval do Prahy, kde se mj. věnoval podnikatelským aktivitám; spoluzaložil nakladatelství G plus G a TV NOVA. Od roku 2009 se věnuje zejména filmové dokumentaristice.

Fedor Gál

Maxim Znak

Maxim Znak (nar. 1981)

právník, expert několika mezinárodních programů, např. Světové banky a Rozvojového programu OSN

V roce 2020 se stal právníkem volebního štábu Viktora Babaryky, po zahájení aktivních povolebních protestů byl zvolen členem prezidia Koordinační rady, následně zadržen a nyní čelí obvinění, že vyzýval k činům, jež vedou k poškození národní bezpečnosti státu. Ve vězení držel hladovku. Je ženatý, má syna. Věnuje se sportu (běh na dlouhé tratě, triatlon) a zpěvu vlastních písní.

Milý Maxim,

volám sa Fedor Gál, narodil som sa v marci 1945 v koncentračnom tábore Terezín. Poznám cenu slobody. V Novembri 1989 som spoluzakladal hnutie Verejnosť proti násiliu a bol od počiatku členom jeho vedenia. Bolo to vrcholné obdobie môjho života a našich životov. Napriek mnohým omylom a chybám, ktorých sme sa dopustili, šlo o podstatný okamih našich moderných dejín. Trúfam si povedať, že najpodstatnejší od konca druhej svetovej vojny.

Žijeme už viac ako tridsať rokov v otvorenej a demokratickej spoločnosti. Nie je to cesta ružovou záhradou, ale my sami sme jej tvorcovia. Stálo a stále to stojí za obeť.

Sledujem dianie v Bielorusku s úctou. Sledujem príbehy ľudí, ktorí sa nenásilne bránia násiliu. Cítim sa ako jeden z Vás. Som si istý, že svoj zápas vyhráte.

Prajem Vám osobne, a všetkým Vaším blízkym odvahu, výdrž, zdravie.

Fedor Gál

Václav Malý (nar. 1950)

pomocný biskup pražský, spoluzakladatel Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných

Po dokončení studia na Římskokatolické cyrilometodějské bohoslovecké fakultě v Praze byl v roce 1976 vysvěcen na kněze. V roce 1977 podepsal Chartu 77 a spoluzaložil Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných. Na základě těchto činů byl v roce 1979 zbaven státního souhlasu k výkonu duchovenské činnosti, obviněn z podvracení republiky a uvězněn na sedm měsíců. Do roku 1989 pracoval jako topič a zeměměřický figurant. Zároveň tajně působil jako kněz a spolupodílel se na katolickém samizdatu. Od roku 1988 byl členem Helsinského výboru.

Během sametové revoluce moderoval velká lidová shromáždění, spoluzakládal Občanské fórum a byl jeho prvním mluvčím. V roce 1997 se stal pomocným biskupem pražským. Aktivně se věnuje problematice politických vězňů a snaží se nenásilnou formou vystupovat proti autoritářským režimům a totalitním praktikám. Jeho biskupské heslo zní „Pokora a pravda.“

Václav Malý

Maryja Babovič

Maryja Babovič (nar. 1995)

rodačka z města Mazyr v běloruském Polesí. Po absolvování Běloruské státní ekonomické univerzity zůstala v Minsku, pronajala si s kamarádkou byt, sehnala si zaměstnání v kavárně. Dne po ukončení hlasování v prezidentské volbě hlasování a vypuknutí hromadných protestů zaměřela na Puškinově náměstí první oběť policejní brutality, Aljxandr Tarajkouski, který byl zasažen dvěma ostrými střelami. Hned další den vznikl na tom místě lidový improvizovaný památník, kam lidé nepřestávali nosit, věnce tam položili i velvyslanci evropských států. Všechny věnce a květiny po nocích odklízely komunální služby, které rovněž odstraňovaly i nápisy na asfaltu. Maryja Babovič byla spolu s Dzjanisem Hrachanavem jednou z těch, kdo na jednom z chodníků obnovil velký nápis Nezaponeme!, za což byla zadržena policií, obviněna z hromadného výtržnictví a později ze zvláště rozsáhlého úmyslného poškození cizího majetku. Ta to jí může hrozit až 10 let vězení.

Vážená Maryja Babovič,

dozvěděl jsem se o Vaši statečnosti. Měla jste odvahu obnovit nápis na chodníku v Minsku, který upozorňoval, že na tom místě byl zavražděn Aljalexandr Tarajkouski během demonstrací proti falešným výsledkům prezidentských voleb. Obdivuji Vás. Hrozí Vám dlouhý trest. Chci Vás ujistit, že nejste zapomenuta. Vyjadřuji Vám solidaritu. Nedala jste přednost pohodlnému přihlížení podvodů, násilí a nespravedlnosti, ale přes riziko postihu jste se jasně rozhodla: neúprosné Ne všemu zlu a lžím. Jste pro mne příkladem síly ducha, který se nedá zastrašit. Věřte, že jste výzvou vyjít z pohodlnosti mně i mému okolí. Zde žijeme ve svobodě a za naše občanské postoje nás nikdo netrestá. Tím více potřebujeme vidět konkrétní příklady těch, kdo se zachovají čistý štít i v nepříznivých politických podmínkách. Děkuji Vám a budu dále sledovat, jak Váš případ vyústí. Doufám, že se dočkáte spravedlnosti a trestní stíhání bude zastaveno. Pokud ne, už se o Vás ví za hranicemi Běloruska, a to nevyvane do ztracena. Svoboda je nedělitelná, a proto mi není lhostejný osud statečných běloruských pronásledovaných občanů. Přeji Vám hodně duchovní i duševní síly pokračovat na cestě pravdy a spravedlnosti.

Václav Malý, katolický biskup 6.11.2020

Monika MacDonagh Pajerová (nar. 1966)

bývalá diplomatka a studentská vůdkyně tzv. sametové revoluce z roku 1989, aktivistka a vysokoškolská pedagožka

Během svých studií na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy se v listopadu 1989 stala reprezentantkou organizace STIS (Studentského tiskového a informačního střediska) a začala tak spolupracovat s městským výborem SSM (Socialistickým svazem mládeže) na přípravě demonstrace na Albertově.

Dne 21. listopadu 1989 byla jmenována do Koořdinačního stávkového výboru studentů vysokých škol a vystupovala jako jeho tisková mluvčí.

Následně mezi lety 1990-1998 působila jako kulturní atašé na československém a českém velvyslanectví v Paříži, Radě Evropy a Štrasburku. V letech 1998-1999 zastávala funkci mluvčí ministerstva zahraničí ČR.

Je předsedkyní občanského sdružení Ano pro Evropu, autorkou a moderátorkou pořadu Evropský manuál pro Českou televizi a několika publikací na evropské téma. Od roku 2004 působí jako vysokoškolská pedagožka na New York University Prague.

Monika MacDonagh Pajerová

Paval Sevjaryněc

Paval Sevjaryněc (nar. 1976) politik, novinář, spisovatel

Byl jedním ze zakladatelů organizace Mladá fronta (v Bělorusku jí byla několikrát zamítnuta registrace, proto je zaregistrovaná v ČR), následně jeden z lídrů Běloruské křesťanské demokracie (podle jeho tvrzení, běloruská idea je Ježíš Kristus mluvící bělorusky). Pro boj proti Lukašenkovi byl poprvé odsouzen v roce 2005. Od té doby strávil ve vězeních dohromady asi 6 let. Je autorem několika knih esejistického rázu. V červnu 2020 byl zadržen cestou domů a po několika navazujících patnáctidenních termínech ve směr za účast na předvolebních mítincích byl prohlášen za podezřelého z organizace hromadných nepokojů. Se ženou Volhou má malého syna.

Mily Pavle,

dívám se na vaši mladou ušlechtilou tvar a zkouším si představit, jak se cítíte, na co dnes myslíte.

Chci vám říct, že znám strach z výsledku, z vlastního selhání, z vězení.

Vím, jak bezmocna jsem se cítila v komunistickém Československu a přiznávám, myslela jsem si, že konce komunismu se během svého života nedoziju.

Modlím se za vás a vaše přátele každý den - v krásné Praze, kde kostely jsou pohodlně a teple zařízeny, i v mě rodné vesnici v Sudetech, kde máme jen malou studenou kapličku - tam se cítím blíže poznání.

Vím, že jednou bude svobodně žít i vaše Belorusko a doufám z celého srdce, že to bude brzy !

Nevzdavejte se prosím a Bůh vás opatruj !

PhDr. Monika macdonagh - Pajerova,

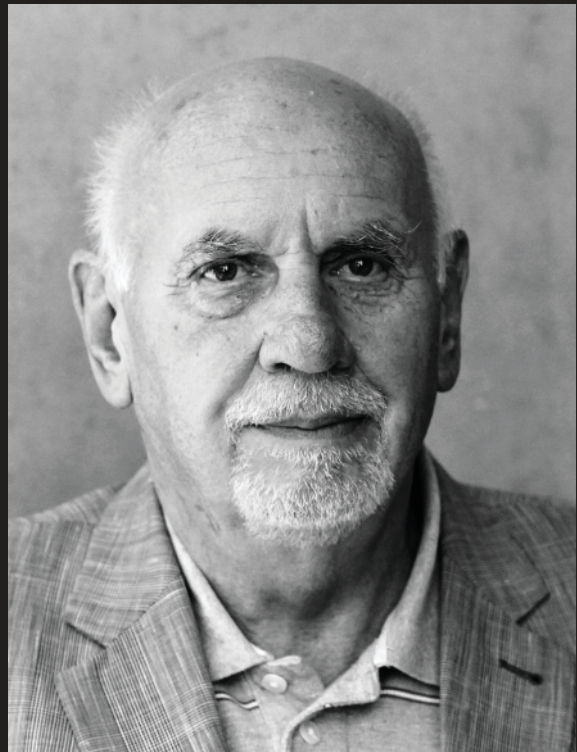
Mluvčí stávkujících studentů v r. 1989, diplomatka a vysokoškolská profesorka

Pavel Rychetský (nar. 1943)

předseda Ústavního soudu České republiky

Vystudoval práva na Právnické fakultě univerzity Karlovy, následně se stal signatářem Charty 77 a nově zformovanému hnutí pomáhal s právními dokumenty. V této době publikoval v samizdatu i exilových časopisech. V roce 1989 se stal jedním ze spoluzakladatelů Občanského fóra.

Po revoluci byl jmenován generálním prokurátorem a poté místopředsedou federální vlády. Po roce 1992 pracoval jako advokát, specializující se především na legislativní oblast. V roce 1996 kandidoval za Českou stranu sociálně demokratickou a byl zvolen senátorem. O dva roky později se opět stal místopředsedou vlády a zároveň předsedou její legislativní rady. V roce 2020 byl vyznamenán Řádem Tomáše Garrigua Masaryka I. Třídy za vynikající zásluhy o rozvoj demokracie, humanity a lidská práva.

Pavel Rychetský

Maryja Kalesnikava

Maryja Kalesnikava (nar. 1982)

vzděláním flétnistka a dirigentka

Přes deset let studovala a pracovala v německém Stuttgartu. V roce 2017 se stala uměleckou ředitelkou nového kulturního prostoru v Minsku založeného Belgazprombankem, v jehož čele stál Viktor Babaryka. Na jaře 2020 se stala členkou volebního štábu Babaryky a po jeho zatčení a nepřipuštění k volbám se stala členkou ženského „volebního triumvirátu“ Kalesnikava – Capkala (žena dalšího nezaregistrovaného kandidáta) – Cichanouská. Po vypuknutí povolebních protestů se stala členkou prezidia Koordinační rady, byla unesena tajnou policií a nucena k opuštění Běloruska, což se nepovedlo uskutečnit, jelikož Kalesnikava na hraničním přechodu roztrhala svůj pas. Neprodleně byla vzata do vazby a čelí obvinění, že vyzývala k činům, jež vedou k poškození národní bezpečnosti státu.

Otevřený dopis předsedy Ústavního soudu ČR

V Brně dne 9. 11. 2020

Vážená paní Kalesnikava,

již několik let sleduji se znepokojením vývoj v Běloruské republice, která se stává jedním z posledních skanzenů postkomunistického světa, vyznačujícího se výrazným deficitem základních principů demokratického právního státu, které jsou cíleně nahrazovány autoritářskými metodami vládnutí. Jasným symbolem této situace je role prezidenta Lukašenka a soustavné potlačování základních lidských práv a svobod. V těchto dnech budeme v mé zemi – České republice – vzpomínat na události z listopadu 1989, které vyústily v pád autoritativního režimu a otevřely cestu k vytváření svobodné demokratické společnosti, založené na úctě k právům a svobodám člověka a občana. Přál bych si, aby i ve Vaší zemi došlo k osvobození a emancipaci občanské společnosti, která svůj postoj k represivnímu Lukašenkovu režimu manifestuje nejen v Minsku, ale i v ulicích ostatních běloruských měst. Považuji za svou povinnost současně apelovat za propuštění běloruských politických vězňů, a to i z pozice předsedy Konference evropských ústavních soudů, kterou v tomto roce zastávám.

Jsem velmi rád, že při Centru experimentálního divadla v Brně bude otevřena Ambasáda nezávislé běloruské kultury, které přeji upřímně a z celého srdce úspěch.

S pozdravem a přáním všeho dobrého

JUDr. Pavel Rychetský, dr. h. c.
předseda Ústavního soudu České republiky

Vážená paní
MARYJA KALESNIKAVA
MINSK

Olga Sommerová (nar. 1949)

dokumentaristka a režisérka

V roce 1977 absolvovala Filmovou a televizní fakultu Akademie múzických umění – katedru dokumentární tvorby, načež působila jako redaktorka dokumentaristické redakce Československé televize (1979-1980) a poté jako režisérka Krátkého filmu Praha (do r. 1993).

V letech 1991–2002 vyučovala na pražské FAMU, kde byla roce 1992 zvolena předsedkyní Akademického senátu. Je členkou Asociace režisérů a scenáristů (ARAS) a České filmové a televizní akademie (ČFTA).

Jako režisérka Krátkého filmu Praha točila dvanáct let dokumentární filmy pro kina na formát 35 mm. Po revoluci v roce 1989 natáčela dokumentární filmy pro Českou televizi, ve kterých se zabývala sociálními tématy a mezilidskými vztahy, později významnými osobnostmi a fenomény společenského a uměleckého života, feminismem a nedávnou historií naší země. Natočila 122 filmů, za něž získala čtyřicet cen na domácích a zahraničních filmových festivalech.

Olga Sommerová

Aljalexandr Vasilevič

Aljalexandr Vasilevič

podniká v reklamě, vlastní významnou kulturní galerii v Minsku a několik internetových časopisů/portálů.

Byl zadržen 28. srpna a zatím není známo, podle kterého paragrafu proti němu bude vneseno obvinění. Podle stejného - zatím utajovaného - paragrafu je jako podezřelá vedena také jeho žena. Nadzeja Zeljankova, ta zůstává doma s dcerou a na konci listopadu má porodit své druhé dítě.

ALJAKSANDR VASILEVIČ

Milý Aljaksandre,

s obavami a dojetím jsme sledovali statečný vzdor běloruské občanské společnosti proti diktátorovi, který už nekonečně dlouho sužuje vaši zemi totalitárním potíráním občanských svobod a lidských práv. S hrůzou jsme sledovali brutální zásahy ozbrojenců vůči mužům a ženám, kteří vyžadují svobodné a regulérní volby a nezadatelné právo evropských občanů v 21. století vymezit se proti lži a brutalitě státní moci vůči vlastnímu národu.

Občané Československa měli před třiceti lety na rozdíl od vás díky geopolitické situaci šanci zbavit se nenáviděného komunistického režimu, který nás sužoval čtyřicet let. Gorbačovův Sovětský Svaz na chvíli povolil sevření a nám se podařilo osvobodit se a vrátit se k demokratickým principům, na kterých před sto lety vzniklo Československo. Díky prezidentu Václavu Havlovi kladla naše republika důraz na dodržování lidských práv po celém světě, na Kubě, v Číně, v Tibetu, a také v Bělorusku. Nevládní organizace, například Člověk v tísni podporují běloruskou opozici již od devadesátých let.

Česká média se pravidelně negativně vyjadřovala k Lukašenkem zavedeným poměrům. Česká republika hrála roli aktivního zastávce a podporovatele lidských práv zahraničí, přičemž tento obraz na mezinárodní scéně výrazně posilovala osobnost prezidenta Václava Havla, disidenta a bojovníka proti autoritářskému režimu. Právě on podporoval vznik občanské společnosti v Bělorusku, protože ta je nezbytná pro úspěšné fungování demokracie a hrozbou pro totalitní nedemokratický režim. Snažil se také o zviditelnění autokratické Lukašenkovy vlády, což mělo přispět k otevření očí Evropské unie. Václav Havel ve svém funkčním období několikrát navštívil a přijal představitele demokratické opozice Běloruska. Od roku 1997 vznikla těsná spolupráce mezi Českou republikou a běloruskou opozicí, v tomto roce vznikla v Bělorusku Charta 97 po vzoru Charty 77.

Těší mě, že historicky první mezinárodní Cenu Václava Havla za lidská práva získal běloruský bojovník za lidská práva Ales Bjaljacki, který je šéfem největší běloruské organizace na ochranu lidských práv Vjasna, a v minulosti byl nominován na Nobelovu cenu za mír. Nyní je vězněn kvůli údajným daňovým podvodům. Vždycky říkal, že Václav Havel byl jeho duchovním rádcem.

Svět na Bělorusko nezapomíná, důkazem je, že Evropský parlament udělil Sacharovovu cenu za svobodu běloruské opozici.

S obdivem sledujeme neúnavný odpor běloruské občanské společnosti proti diktátorovi, který trvá už tři měsíce.

Jako filmová dokumentaristka jsem natočila patnáct filmů o hrůze a zvrácenosti dvou totalitních režimů, nacismu a komunismu, Točila jsem se statečnými lidmi, odbojáři za

nacistické okupace a disidenty, kteří podepsali Chartu 77, a svou statečností naplňovali myšlenku, že KAŽDÝ JE ODPOVĚDNÝ ZA CELÝ SVĚT, aneb, jestliže kdokoliv není svobodný, nejsem svobodná ani já.

V mém filmu o národním hrdinovi Janu Palachovi, který si vzal život sebeupálením, aby vyburcoval českou společnost z letargie po sovětské invazi v roce 1968, zazní dvakrát myšlenka, že bez svobody nelze žít, a někdy je třeba za ni obětovat i život, jak učinil nejenom Jan Palach, ale i mnoho statečných lidí před ním.

My Češi jsme žili ve dvou totalitních režimech půl století. Víme, co to znamená, a proto jsme tak solidární s bojem Bělorusů za svobodu.

Milý Aljaksandre Vasileviči, už dva měsíce nemůžete sdílet svůj život a svůj boj s rodinou. Vaše žena Nadzeja čeká dítě. Myslím na vaši rodinu, a věřím, že příchod vašeho potomka na svět bude radostný. Věřím ve svobodné Bělorusko!

V Praze, 2.11.2020

Olga Sommerová

Erik Tabery (nar. 1977)

český novinář, publicista a šéfredaktor týdeník Respekt

Absolvoval bakalářské studium žurnalistiky na Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy, magisterské studium politologie nedokončil. V redakci týdeníku Respektu začal pracovat již v roce 1997, od roku 2009 je jeho šéfredaktorem. Ve své komentátorské a publikační činnosti se věnuje především reflexi domácí politiky. Je držitelem několika prestižních ocenění: např. Novinářské křepelky pro žurnalisty do 33 let (2002), novinářské ceny Ferdinanda Peroutky (2008) či Novinářské ceny za rok 2011.

Řadu úspěchů zaznamenal také v publicistice. V roce 2006 vyšla jeho první kniha *Vládneme nerušit*, věnovaná období tzv. Opoziční smluvy, jejíž důsledky ovlivily českou politiku na další desetiletí. Publikace získala prestižní cenu Toma Stopparda a byla nominována v kategorii publicistika na cenu Magnesia Litera za rok 2006. V roce 2007 vznikl dle stejnojmenné předlohy dokumentární film *Vládneme nerušit*, který získal cenu Trilobit. Jeho dosud posledním výrazným počinem je získání Magnésie litery (2018) za třetí publikaci *Opuštěná společnost: Česká cesta od Masaryka po Babiše*, která se dočkala i divadelního zpracování v Divadle na cucky v roce 2019.

Erik Tabery

Scjapan Latypav

Scjapan Latypav (nar. 1980)

arborista a průmyslový alpinista. Ve dvoře jeho domu na zdi trafostanice vzniklo grafiti dvou dýdžejů, kteří během prorežimního hromadného venkovního koncertu pustili revoluční píseň *Pere-men* a zvedli ruce na znamení vítězství, načež byli zatčeni. Grafiti se rovněž stalo symbolem protestu, a i když bývalo noc co noc zamalováváno na rozkaz shora, místní obyvatelé ho pokaždé hned obnovili. Když údržbáři přišli jednou ve dne už v doprovodu lidí v civilu, kteří o sobě tvrdili, že jsou z policie, Scjapan Latypav zakryl grafiti svým tělem a žádal po mužích v civilu, aby se mu řádně prokázali, že jsou skutečně od policie. Tenkrát „policisté“ odešli s nepořízenou, jelikož se k Scjapanovi připojili další místní, ale pár dní na to byl Scjapan

Latypav doma zatčen, na místě surově zbit a odvezen do vězení. Následně během domovní prohlídky byly v jeho bytě nalezeny chemikálie, které jako majitel firmy na ničení bolševníku potřeboval ke své práci. Byla však obviněn z toho, že se chystal nebezpečné jedy použít proti policii. Poté, co o jeho činu a zatčení referovaly sociální sítě, Scjapan Latypav byl rozpoznán na starším videu ze srpna, jak během vůbec prvního ženského protestního průvodu rozdával účastnicím květiny.

Vážený a milý Scjapane,

píši vám s jistým rozechvěním, protože tohle je pro mě výjimečná chvíle. Mám toho tolik na srdci, ale hýbou mnou hlavně emoce, které se nesnadno zachycují na papír. Neznáme se a přesto mám pocit, že jsme blízcí přátelé. Lidé, kteří chtějí žít svobodně, jsou svým způsobem propojení a je jedno, jak daleko od sebe žijí, jakou řečí mluví. Tím spíš, když jsou ze zemí, kde není svoboda samozřejmá. My Češi už se z ní nějaký čas těšíme, vás, věřím, brzy čeká.

Vím, že nemám praktickou možnost, jak vás podpořit. Ale chci vám aspoň jasně vzkázat a slíbit, že diktátorskému režimu se nikdy nepodaří pošpinit vaše jméno. Víme, že všechna jeho obvinění jsou vykonstruovaná. V režimech, jako je ten Lukašenkův, je pobyt ve vězení známkou slušnosti. Ne naopak. Píši vám ostatně ze země, jejíž první demokratický prezident Václav Havel ale i první svobodný ministr zahraničí Jiří Dienstbier, než se dostali do funkcí, prošli několika kriminály. A poslala je tam stejně jako vás totalitní moc.

Děni v Bělorusku sleduji prostřednictvím médií či sociálních sítí a cítím velký obdiv k lidem, kteří i když vědí, co jim hrozí, jdou zas a znovu ukázat mužům bez tváře svoji touhu po svobodě. A nejednou cítím silné pohnutí z té něžné odvahy na jedné straně a pocit zloby vůči násilníkům na straně druhé. Stojí před vámi velká přesila, která má v rukou zdánlivě všechny trumfy, nemá ale na své straně spravedlnost ani srdce. A právě proto je svět na vaší straně. Oni brání své výhody, svou moc, vy ale bráníte lidství.

Musím sebekriticky přiznat, že by mě nikdy nenapadlo, že právě Bělorusko dá celému světu takovou lekci. Jste nám inspirací.

Vážený a milý Scjapane, jsme téměř stejně staří. Respektive mladí. Věřím, že jednou budeme mít příležitost si napsat, či dokonce se osobně potkat, jako zástupci dvou nudných, svobodných společností. V našich listech už nebude nic o vězení či hrozbách, ale třeba o počasí, dobrém koncertu či filmu.

Myslím na vás.

Erik

Kateřina Tučková (nar. 1980)

spisovatelka, publicistka, kurátorka

V letech 1999-2006 vystudovala historii umění a český jazyk a literaturu na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně. Dále pokračovala v doktorských studiích historie umění na Univerzitě Karlově v Praze, které v roce 2014 ukončila disertační prací o Skupině Rada. Během této doby vydala řadu odborných publikací z oblasti výtvarného umění: například publikace *Na hraně příběhu – Sochy v ulicích* (Dům umění města Brna, 2013) a *Fabrika – příběh textilních baronů z moravského Manchesteru* (Host, 2014) vyšly jako libreta k výstavním projektům.

Je autorkou několika úspěšných románů, například *Vyhnání Gerty Schnirch* (Host, 2009) či *Žitkovské bohyně* (Host, 2012). V roce 2018 započala svou původní divadelní hrou na motivy života první české hudební skladatelky a dirigentky Vítězslavy Kaprálové – *Vitka* (Husa na provázku, 2018) – tvorbu pro divadlo.

Kateřina Tučková spolupracovala či spolupracuje s časopisy Respekt, Salon (kulturní příloha deníku Právo), Deník N, Tvar, Literární noviny a Weles.

Kateřina Tučková

Marfa Rabkova

Marfa Rabkova (nar. 1995)

koordinátorka dobrovolníků nejznámější běloruské lidskoprávní organizace Vjasna. Vystudovala Fakultu přírodních věd na Běloruské státní pedagogické univerzitě a pokračuje ve studiu na Evropské univerzitě humanitních věd ve Vilniusu, obor Mezinárodní právo. Během volebního období byla jednou z hlavních koordinátorek dobrovolných nezávislých pozorovatelů, přičemž spolupracovala s přibližně 1500 dobrovolníky. Někteří z nich byli zadrženi přímo během voleb, často bezprostředně ve volebních místnostech. Marfa Rabkova byla zadržena a obviněna z přípravy a školení osob, které měly organizovat hromadné nepokoje. nepokojů. Je rok vdaná, doma na ni kromě manžela čeká kocour.

Milá Marfo,

sedím teď za stolem ve své pracovně, obklopená policemi s knihami, které jsem posledních dvacet let shromažďovala, sedím před obrazovkou počítače, před sebou prázdný bílý list – a jsem v rozpacích. Co bych Ti asi mohla, milá Marfo, napsat, abych Ti dodala naděje a zároveň to nevyznělo povrchně a hloupě? Ty – zavřená ve vazbě s perspektivou několikaletého věznění – čteš dopis ode mě, která sedí v bezpečí svého domova, pročítá zprávy z Tvé země a nemůže Ti být k užítku víc než pár slovy. To není moc. Takže – kéž bych aspoň přišla na ta, která Tě povzbudí.

Začnu tímto, milá Marfo – chtěla bych, abys věděla, že to, co se děje ve Tvé zemi, v Čechách pozorně sledujeme. Televize, rozhlas i tištěná média v posledních měsících pravidelně informují o zmanipulovaných volbách, o demonstracích, o neuměřené represii. Reportáže, fotografie, videa – to všechno vzbuzuje naši pozornost a u některých navíc vyvolává tísnivý pocit děja vú. Letos v listopadu je to totiž jednatřicet let, co jsme si tím také prošli. A začalo to podobně – na hlavní pražské třídě se sešli lidé podobného věku jako Ty, k nim se napříč republikou přidávali další a nepřestali, dokud se režim nezhroutil. Stálo to nesmírné úsilí mnoha obyčejných lidí, čtyři desítky let neumdlévající opoziční práce, ale nakonec to trvalo pouhých pár týdnů – a v naší zemi bylo všechno jinak. Kéž bych Tě mohla utěšit přesvědčením, že to tak dopadne i u vás.

Chci tím říct, milá Marfo, že to, co se teď v Bělorusku děje, je i pro mnohé z nás – osobní. Je to mimořádná dějinná událost, která má navíc své tváře. Třeba Tvou. Stačí pár kliků a lidé o Tobě mohou leccos zjistit – třeba že Tě drží ve vazbě, bez možnosti stýkat se s rodinou, v nejistotě a bezčasně. Snad Ti tedy pomůže vědomí, že v tom nejsi sama. Kromě svých blízkých, kteří se snaží upozornit na Tvůj osud, kromě těch, co stále demonstrují v minských ulicích, máš na své straně i ty, o kterých jsi bezpochyby nikdy neslyšela. Třeba mě. A stovky dalších, kteří o Tobě píší, nechávají tisknout Tvou tvář na billboardy, anebo se jen snaží o Tvé situaci informovat na sociálních sítích pod hashtagem #stojimezabeloruskem. To znamená – stojíme za lidmi, kteří touží po svobodě, jako po ní toužíš Ty, stojíme za Tvým rozhořčením, se kterým se musíš ohlížet na pětadvacet let autoritářské vlády jednoho mocí posedlého muže, stojíme za Tvým rozhodnutím nepřipustit, aby se režimní mašinerie sunula samopohybem dál, stojíme za Tvým vztekem, se kterým jsi musela přihlížet perzekuci svých blízkých, stojíme za Tvým strachem, protože riziko, které podstupuješ a oběť, kterou právě přinášíš, je děsivá. Stojíme za Tebou, protože jsi symbol – touhy po změně, po spravedlnosti, po svobodě, symbol statečnosti, vyšší společenské odpovědnosti, vytrvalosti.

Nevím, milá Marfo, jestli se k Tobě toto psaní dostane a nedovedu posoudit, jestli splní svůj účel, jestli Tě aspoň trochu povzbudí. Pravda je ale taková, že naděje je – naděje jsi totiž Ty sama. To, že existuješ, to, že jsi se rozhodla nemlčet a vystoupit, to že jsi byla ochotná tolik riskovat, to je nevěšším důkazem, že systému, který ničí Tvou zemi, pomalu, ale jistě podjíždějí nohy, že Tvá země má budoucnost.

Přeju Ti, ať se jí dočkáš Ty i Tvoji blízcí brzy.

Kateřina Tučková

Miloš Vystrčil (nar. 1960)

předseda Senátu Parlamentu České republiky

Vystudoval obor matematika-fyzika na přírodovědecké fakultě Masarykovy univerzity v Brně. Následně vyučoval na Gymnáziu Otokara Březiny a od roku 2009 přednáší na Vysoké škole polytechnické v Jihlavě. Politickou dráhu započal během Sametové revoluce, kdy spoluzakládal Občanské fórum v Telči. V roce 1991 vstoupil do nově vzniklé Občanské demokratické strany, ve které v současnosti zastává funkci místopředsedy.

Od roku 2010 působí b Senátu parlamentu České republiky; mezi lety 2016 až 2020 jako předseda senátorského klubu. V této době navázal na svého předchůdce Jaroslava Kubera, a i přes odpor ostatních ústavních činitelů dokončil realizaci cesty senátní delegace na Tchaj-Wan. V Legislativním dvoře parlamentu Tchaj-Wanu obdržel medaili za parlamentní demokracii.

Miloš Vystrčil

Viktar Babaryka

Viktar Babaryka (nar. 1963)

bankéř a mecenáš.

Od roku 2000 řídil Belgazprombank. Založil několik dobročinných nadací (kulturní, na pomoc nemocným dětem atd.). Stal se zřejmě nejpopulárnějším prezidentským kandidátem, avšak k volbám nebyl připuštěn. Ve vykonstruovaném procesu je obviněn spolu se svým synem Eduardem z ekonomických zločinů.

PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY
SENÁT
MILOŠ VYSTRČIL
PŘEDSEDA

Praha 13. listopadu 2020

Vážený pane Viktare Babaryko,

srdečně Vás zdravím a chci Vás ujistit, že Vás podporuji a velmi přeji Bělorusku a běloruskému lidu brzký příchod svobody a demokracie.

Jsem totiž přesvědčen, že nám nemůže být jedno, co se děje kolem nás. Václav Havel napsal, že lhostejnost k druhým a lhostejnost k osudu celku je přesně tím, co otevírá dveře zlu.

Vážený pane Babaryko, dopis, který Vám píši, je symbolický, otevřený a především podpurný. Mnohem raději bych Vám ho poslal tak, aby dorazil přímo k Vaším rukám nebo bych Vám rád přímo zatelefonoval a povzbudil Vás. Bohužel to není možné. Přestože jsem se všemožně snažil Vás kontaktovat, výsledkem bylo sdělení, že poslat dopis k Vaším rukám nebo Vám zatelefonovat není možné.

Přiznám se, že mě to nepřekvapilo. Jste politický vězeň a já dobře vím, co to obnáší. My v Česku jsme také měli politické vězně. Některé komunisti popravili, některé mučili, některé poslali na nucené práce a některé, často zlomené nebo zdravotně odrovnané, propustili.

Proto na Vás a Bělorusko 17. listopadu – v den, kdy jsme získali svobodu a začali vytvářet demokratický systém – intenzivně myslím. Myslím na to, že ve Vaší zemi vládne člověk označovaný za posledního diktátora v Evropě. Tento člověk se k udržení své moci neštítí použít jakýchkoliv prostředků, včetně účelových obvinění a uvěznění případných protikandidátů, což postihlo i Vás. I přes veškerou svou snahu byl v letošních srpnových volbách zjevně poražen. Žádný diktátor se však moci dobrovolně nevzdá, protože nedokáže uvažovat jako demokratický politik a má strach z toho, že by s ním bylo zacházeno tak, jak on zachází se svými odpůrci.

Věřte prosím, že totalitní moc podporovaná represivním aparátem není schopná vydržet trvalý tlak všech vrstev společnosti, podporovaný demokratickými zeměmi celého světa. Solidarita demokratického společenství je jedním ze základních předpokladů úspěšného boje s totalitou a my nesmíme být k boji běloruského lidu za svobodu a demokracii lhostejní.

Pevně doufám, že i na základě tlaku demokratického společenství budete Vy i ostatní vězni svědomí v Bělorusku brzy propuštěni a že dosáhnete odstranění zla z běloruské společnosti.

Vím, že jste nedávno měl narozeniny, proto bych si Vám i Vaší zemi dovolil popřát, abychom si po Vašem brzkém propuštění mohli říci, že jste byli posledními vězni svědomí v Bělorusku.

V úctě

Handwritten signature in blue ink, reading "Miloš Vystrčil".

Michael Žantovský (nar. 1949)

diplomat, překladatel, ředitel Knihovny Václava Havla

Po studích psychologie na Univerzitě Karlově a na McGill University v Montrealu pracoval jako výzkumný pracovník v psychiatrickém ústavu v Praze, kde se věnoval výzkumu nonverbálního chování a teorii motivace. Od roku 1980 pracoval jako překladatel a publicista. Přispíval pravidelně do samizdatu a od roku 1988 působil coby pražský dopisovatel agentury Reuters. V revolučním roce 1989 se stal zakládajícím členem české pobočky PEN, která byla v komunistické éře v Československu zakázána.

Michal Žantovský patří mezi zakládající členy Občanského fóra a blízké spolupracovníky Václava Havla, jehož byl nejprve tiskovým tajemníkem, mluvčím a později také ředitelem jeho prezidentské Kanceláře. Od roku 1992 působil v diplomatickém sboru a aktivně se věnoval i vnitrostátní politice. Od září 2015 zastává post ředitele knihovny Václava Havla.

Michael Žantovský

Maryna Hlazava

Maryna Hlazava (nar. 1995)

pracuje jako lektorka angličtiny

Zadržena za uspořádání chorovodu (kolektivního tance) na ulici Brestu během jedné z protestních akcí. Obviněna z hrubého narušení pořádku. Je dcerou brestského ruskojazyčného básníka Vladimira Glazova (Hlazava), který svého času vystupoval v rámci setkání s běloruskými básníky v Knihovně Václava Havla.

Milá Maryno,

zdravím Vás z Prahy, z Knihovny Václava Havla, kde Váš otec Vladimír četl před časem svoje verše. Od chvíle, kdy jsem před 20 lety poprvé navštívil Minsk, mi leží na srdci osud Vaší země a alespoň na dálku jsem společně se svými kolegyněmi a kolegy v duchu s Vámi v dlouhém a statečném boji Vašeho národa za svobodu a demokracii.

Jeli jsme tenkrát do Minsku autem přes Brest, původně jako nezávislí pozorovatelé tehdy probíhajících demonstrací v souvislosti s výročím černobylské katastrofy, která postihla též Vaší zemi. Po několika setkáních s oficiálními běloruskými představiteli, s Vincukem Vjačorkou a dalšími osobnostmi běloruské opozice i s obyčejnými Běloruskami a Bělorusy jsme si uvědomili, že ve střetnutí mezi utlačovatelskou vládou, opírající se o násilí, útlak a tajnou policii, a občany usilujícími o svobodu nelze zůstat neutrální. To, čeho jsme 26. dubna 2000 byli svědky na minských ulicích, nám připomnělo doby československé sametové revoluce v roce 1989 a přivedlo nás bez velkého rozmýšlení z chodníku, kde stáli přihlížející, do prvních řad mírumilovného pochodu desetitisíců protestujících. Nikdy na ten osvobozující pocit nezapomenu.

Evropa se za posledních dvacet let proměnila k nepoznání. Na evropské mapě svobodných a demokratických zemí však dodnes chybí jedna, Vaše Bělorusko, a to navzdory jasně projevované vůli statisíců jeho občanů. Naplňuje mě obdivem, že přesto pokračujete ve svém úsilí, a riskujete svoji kariéru, svoji svobodu i svůj život. Je to pro mě o to obdivuhodnější, že svoji touhu po svobodě dáváte též najevo jednou z nejstarších forem, kterou lidé projevují své touhy a emoce - tancem. Současně však cítím i frustraci a zármutek nad neschopností mezinárodního společenství a zejména evropských zemí poskytnout Vám účinnější podporu a pomoc. Personální sankce vyhlášené proti některým běloruským představitelům nestačí. Evropská unie a její členské země mají i hospodářské a politické nástroje, jejichž pomocí mohou vyvinout účinnější tlak na odstoupení diktátora.

O budoucnosti Běloruska mohou však nakonec rozhodnout jen jeho vlastní občané. Obrovský počet mladých lidí účastnících se protestů posledních týdnů mě naplňuje jistotou, že to bude budoucnost svobodná a laskavější k přáním a tužbám běloruského lidu. Svjatlana Čichanouská nedávno v jednom z našich dialogů Václava Havla o roli ženských práv v současném světě řekla: "Ženy mohou přinést do surového světa politiky více laskavosti." Věřím, že se na tomto krásném úkolu, jehož úspěch by prospěl nám všem, budete podílet i Vy.

S úctou a obdivem

Váš

Michael Žantovský